

DEN KINESISKA KRISEN

Av jur. mag. TADEUSZ NORWID

Den kinesiska krisen analyseras av jur. mag. Tadeusz Norwid, som diskuterar följderna av tre alternativa lösningar: Mao Tses fullständiga seger, Mao Tses nederlag och makens övertagande av en nationalistisk och antisovjetisk regim, nederlag för Mao Tse och övergång av makten till en ny, sovjetvänlig partiledning. Oavsett krisens utvecklingsmöjligheter är jämvikten mellan Öst och Väst på väg att rubbas och de internationella styrkeförhållandena kommer att ändras, menar förf.

kontrast till pressens försiktiga och reserverade inställning till dessa frågor någon månad tidigare. Sedan den 7 februari bjuder både Pravda och Izvestija sina läsare på 3—5 medelstora artiklar i varje tidningsnummer, där Moskva gör avräkning med "Mao Tse-gruppen". I alla större städer i Sovjet har hållits protestmöten mot de sovjetryska diplomaternas behandling i Peking, flera artiklar med bilder har återgivits om den dramatiska repatrieringen av sovjetdiplomaternas familjer och i talrika artiklar bestrids de kinesiska påståendena om omänsklig, grym och barbarisk behandling av kinesiska diplomater och studenter i Moskva.

Bakom denna aktivitet döljer sig viktiga sovjetiska politiska beslut. Den egentlige fienden inom konfliktens ram har identifierats. Det är inte det kinesiska kommunistpartiet och ännu mindre det kinesiska folket. Fienden utgörs endast av "Mao Tse-gruppen". På kommunistiskt språk betyder termen "grupp" något mindre än "klick", och "klick" är något mindre än "fraktion". På detta sätt har Mao Tses politiska tyngd reducerats till

I mitten av februari kunde man notera en märklig och drastisk ändring av Sovjets attityd mot Kina. Publiciteten kring händelserna i Kina placerades plötsligt på centralpressens förstasidor i stark

dimensionen av en äventyrare, en ideologisk kättare av fickformat och en politiker, vars anspråk man inte helt kan ta på allvar. Denna Sovjets attityd kontrasterar kraftigt mot den pågående utvecklingen av Mao Tse-kulten i Kina och den panegyriska inställningen till hans tankar.

I en märklig redaktionell artikel i Pravda den 16/2, som i realiteten kan betraktas som en diplomatisk not, vilken på grund av rådande förhållanden inte kan överbringas till adressaten, kan en ännu längre gående förändring i Sovjets attityd konstateras. I denna artikel deklarerar Sovjet officiellt att dess parti och regering tar ställning för oppositionen mot Mao Tse. Detta betyder en himmelsskriande inblandning av Sovjet i ett annat lands inre angelägenheter — trots de senaste heliga dogmerna som förbjuder detta och som godkänts av hela kommuniströrelsen. Dessutom lovar Sovjet indirekt hjälp och stöd åt Mao Tses fiender. Denna inställning bekräftades av Kossygin i ett av hans tal under vistelsen i London.

Utvidgad kampanj

I övrigt verkar sovjetpressen och radiosändningarna då det gäller konflikten med Kina att vittna om att Moskva medvetet vill utvidga den antikinesiska kampanjens dimensioner för att psykologiskt förbereda sovjetbefolkningen på alla

tänkbara varianter av konflikten lösning.

Hittills har sovjetsidan ej preciserat av vilken art den utlovade hjälpen och stödet åt oppositionen kan komma att bli. Man kan i detta sammanhang tala om politisk, militär eller ekonomisk hjälp eller om någon form av blandning av de tre. Och det krävs ett stort mått av politisk fantasi för att föreställa sig de vägar och kanaler genom vilka de sovjetryska hjälpresurserna kan nå fram till de viktigaste oppositionscentra i Kina. Av de många tecknen på ökad beredskap i hela Sovjet vill man gärna dra slutsatsen, att Sovjet mest räknar med eventualiteten av militär hjälp och inte utesluter möjligheten av direkta krigshandlingar — sak samma om det blir inom ramen för det kalla eller varma kriget.

Utvecklingen av den pågående partipolitiska krisen i Kina erbjuder tre tänkbara eventualiteter, om man utesluter en total anti-kommunistisk helomvändning enligt indonesiskt mönster.

För det första Mao Tses fullständiga seger. I detta fall kommer en ny partiapparat att bildas för att säkra den politiska utvecklingen enligt Mao Tses ideologi i dess senaste version. Detta betyder, att fattigdomskommunismen med asketiska ideal även i fortsättningen kommer att regera Kina. Resultatet måste bli en låg standard, vilken i sin tur skapar möjligheter för obegränsade rustningar. Ett välbe-

väpnat Kina kan intensifiera sina territoriella anspråk på de nuvarande sovjetprovinserna i östra Asien, vilket sammanhänger med Mao Tses hela imperialistiska program. Det kinesiska folkets expansion kan på så sätt kanaliseras i riktning mot norr under många år framåt. I händelse av seger för Mao Tse kan man betrakta en total brytning mellan de båda imperierna som given. Detta skulle i realiteten betyda en lång period av kallt krig mellan två giganter längs en 7 000 km lång gräns. Det är tvivelaktigt, om Kinas aggressivitet mot norr kommer att upphöra i och med Mao Tses död. Arvtagarna efter honom har knappast någon annan utväg att behålla makten än att fortsätta realiserandet av profetens politik.

För Sovjet skulle detta betyda en permanent och dyrbar beredskap, innebärande kall krigföring, jämförbar med en stor åderlätning. Tävlingen mellan Sovjet och Kina om ledarskapet inom den världskommunistiska rörelsen kommer säkert att skärpas. Det är mycket troligt, att en intensifierad inre kamp inom rörelsen försvagar Sovjets utsikter att hålla de europeiska satellitpartierna under nuvarande grad av kontroll.

Seger över Mao Tse

För det andra att Mao Tses fraktion besegras. Efteråt bildas en ny partiledning, nationalistiskt in-

ställd, som kan vara anti-sovjetisk på samma sätt som Mao Tses regim. I sådant fall blir följden, att Kinas politik gentemot Sovjet blir ganska lik den politik som tidigare fördes av Mao mot Sovjet, dvs. kontinuiteten behålles. Denna politiska variant är sannolik endast om en stor och omfattande västerländsk ekonomisk hjälp lämnas åt den nya anti-sovjetiska partiledningen. Landets industrialisering på basis av västerländska insatser måste te sig mera lockande än på basis av sovjetryska insatser. Kinas möjligheter att öka sin auktoritet inom den världskommunistiska rörelsen kan i denna variant förbättras.

Sist att Mao Tse och hans grupperingar besegras och makten övertas av en ny, sovjetvänlig partiledning. Denna variant kan innebära de mest ödesdigra följder för Västvärlden. Det kinesiska partiet kan då konsolideras på basis av den gamla, ännu ej likviderade partiapparaten, i vilken även gamla sovjetvänner ingår. Sovjets ekonomiska och militära hjälp till Kina kan i denna variant anta stort format med påföljd att Sovjet får indirekt kontroll över de kinesiska kärnvapnen inom ramen för den återupprättade och ännu mera intima militära alliansen. Det är klart, att Kinas expansionsriktning norrut då kommer att spärras. Följden måste bli, att Sovjet kommer att uppmuntra Kinas expansion i riktning

söderut genom Indonesien med Australien som slutmål.

Ett nytt block, innefattande alla kommuniststyrda stater och en tredjedel av mänskligheten, kan då konsolideras och ställas under enhetlig ledning. Blockets militärpolitiska tryck mot Västern måste — det ligger i sakens natur — komma att öka betydligt och tvinga Atlantmakterna till ett långvarigt, dyrbart och intensivt rustningstempo

med åtföljande permanent beredskap.

Alla spekulationer om den kinesiska krisens olika utvecklingsmöjligheter leder till slutsatsen, att den nuvarande relativa jämvikten mellan Öst och Väst är på väg att rubbas och att de internationella styrkeförhållanden, som bildades som en följd av det andra världskriget, kommer att ändras i betydande grad.

OM nativitetsproblem

Hittills har man ofta hört sägas, att nativitetsens fruktansvärda nedgång i en stad som Stockholm — och frågan om gifta kvinnors förvärvsarbete är ännu så länge främst ett städernas problem — skulle bero på de speciella förhållanden, som under senare år varit rådande, t. ex. hyreskostnaderna, trångboddhet, ofta förekommande otrygghet, fördröjda äktenskap osv. I den mån, som samhället vidtog en serie åtgärder till förmån för familjebildning, mödrarna och de barnrika familjerna, och i den mån, som de gifta kvinnornas rimliga krav på anställning tillmötesginges, skulle man i konsekvens härmed ha rätt att utgå ifrån, att normala födelsetal åter skola kunna registreras. Eljest finge mycket av talet om ekonomiska och andra svårigheter en för kvinnornas samhällskänsla föga smickrande bakgrund. Qui vivra, verra.

Svensk Tidskrift 1936